

POŠTNINA PLACANA V GOTOVINI

MI MLADI BORCI

STANOVSKI TEDNIK ZA SLOVENSKO DIJAŠTVO. — IZHAJA VSAK PETEK. — LETNA NAROČNINA: DIJASKA 16 DIN, NEDIJASKA 30 DIN, PODPORNIA VEČ KOT 30 DIN. POSAMEZNA ŠTEVILKA 75 PAR — UREDNIŠTVO IN UPRAVA V LJUBLJANI V STRELIŠKI ULICI 12/II. — ČEKOVNI RAČ. ŠT. 16.078.

LETO IV.

LJUBLJANA, PETEK, 19. JANUARJA 1940.

ŠTEV. 19.

KAJ BODI „BORCEM“ SMER

KAJ DIJAKE NAJBOLJ ZANIMA

Nekje na Nemškem so pred nekaj leti naredili statistiko o tem, kaj dijaka v časopisih najbolj zanima. 147 dijakom višješolcem so dali v roke številko nekega dnevnika in naročili, naj vsak označi tisti članek, ki mu je najbolj ugajal.

Od teh 147 višješolcev jih je 48 glasovalo za članek »Nedolžen obsojen na smrt«, 35 za članek »Angležem se je posrečil polet v Indijo«, 27 za poročilo »Močan padec nemške marke na newyorški borzi«, 23 za poročilo »Vse mesto je hotel zastrupiti«, 14 za članek »Kralj jazza in njegova razsipna hči.«

KAJ PREDVSEM HOČEMO MI

Vsakemu je takoj razvidno, da se naš list po tej statistiki ne ravna. Naš list ne prinaša napetih kriminalnih zadev, tudi ne zadnjih tehničnih novosti, pač pa to, kar nas zanima kot katoliške dijake. Za nas torej ni odločilen nezreli okus tistih, ki hočejo senzacij in lahkih zgodbic, ampak najgloblje resnične potrebe slovenskega dijaka, to pa so potrebe duha. Zato nam je prvo: načelna vzgoja slovenskega dijaka.

SKRBI BOJEČIH PRIJATELJEV

Zato gremo mi neomahljivo naprej po trdno začrtani smeri. Ne damo si vplivati od tistih, ki jih begajo izjave raznih nedobrohotnih kritikov in ki ne vidijo, da so ti sveti sveti sovražnika. To pa so oni, ki so se vdali strahovladi nekega narejenega javnega mnenja. Ti so že tako do kosti prestrašeni, da jim vsaka zbadljiva pripomba pretrese živce in mozeg ter zapre besedo. Čim hujši je pritisk, čim manj poguma imajo pritiskani, tem hitreje se vdajajo in postavljajo na stališče, da je treba delati vse tako, da bo »vsem« prav in da ne bo »nihče« več mogel zbadati.

»OZIRI« IMAJO VELIKE OČI

Zato list ne bi smel prinesiti načelnega članka, s katerim se zbadač A ne sklada. Ne bi smel prinesiti poročila, iz katerega se plitvi B norčuje. Moral bi prenehati s tem, kar prizadeti C že celo leto obsoja. Mora spremeniti, kar ima neki D za neumno, in tisto razširiti, kar ima omejeni E za ozko.

A, B, C, D in E namreč znajo tako dovršeno zabavljati — in dosti drugega ne znajo — da prestrašeni prijatelj v svojem strahu za dobro ime lista zaklinja uredništvo, naj se drži njegovih navodil: svetov tistih, ki list mrzijo. Pri tem pa čisto pozabijo na to, da je poleg petih zabavljajčev in poklicnih nergačev še na stotine drugih bralcev, ki ne samo, da jim obtoženi članki in poročila nič ne mrzijo, ampak jim izrečno še posebej ugajajo.

Strah ima pač velike oči in vidi v petih nergačih mnenje vseh.

NAŠE NAČELNO STALIŠČE

Naše načelo pri urejevanju našega lista pa je, da mora list svojim bralcem služiti tako, da jim pomaga graditi trdna, zdrava načela in sebe vzgajati v plemenite in močne krščanske značaje in samostojne osebnosti.

Zato nam ni prav nič mar, če nas ima gospod A za fanatike, gospod B za naivne, če je gospodu C vse premalo originalno in gospodu D vse premalenkostno, gospodu E pa preozko.

Nam je popolnoma dovolj, ko vidimo, da vsake tedne nekaj tisoč slovenskih študentov list prebere in najde v njem enoumne načelne smernice, po katerih se uči trezno presojeti zasebno in javno življenje. In to je slovenski študent doslej le prečesto zastonj iskal. Čitatelj nam je s svojimi potrebami vedno merilo, ne narekuje nam pa smeri kak krožek nergačev ali klub obiskovalcev promenade.

„Pravda“

ново katoliško akademsko društvo

V četrtek 11. februarja 1940. se je ustanovila »Pravda«, stanovsko društvo za katoliške juriste.

Pobudo za ustanovitev »Pravde« so dali odlični katoliški starešine, izvedla jo je pa Akademsko zveza. Akcija za »Pravdo« se je začela lani junija, ko so se vložila pravila na rektoratu univerze.

Občni zbor so počastili s svojo navzočnostjo tajnik Narodnega odbora Katoliške akcije g. dr. E. Vračko, duhovni vodja »Danice« g. dr. J. Kraljič in tovariši zastopniki Akademsko zveze ter katoliških akademskih društev »Danice«, »Vedek«, »Vira« in »Kladiva«.

Ustanovni občni zbor je začel predsednik AZ tov. Sojer. V nagovoru je na kratko opisal akcijo za »Pravdo« in veliki pomen manjših akad. društev. Nato so se prebrala pravila društva in se je izvolil odbor. Za predsednika je bil izvoljen tov. Zorko Roman. »Pravda« se je takoj priglasila Narodnemu odboru Katoliške akcije za pomožno silo.

Nato se je predsednik »Pravde« zahvalil za zaupanje. Zaveđa se, da je delo odbora brez podpore članstva težavno in malo uspešno. Ne sme jih plašiti, da jih je tako malo. Tudi »Danica« je začela le z dvanajstimi člani, a je iz nje zrastle na stotine slov. katoliškega akademskega dijaštva. Če nekateri z nezaupanjem gledajo na mlado »Pravdo«, mora biti »Pravda« tem bolj delavna, da bo z uspehi dokazala, da je potrebna in vredna svojega obstoja. »Pravda« bo delala skupno z bratskimi društvi, predvsem pa z »Danico«.

V imenu bratske »Danice« je spregovoril njen predsednik tov. Kocmur. Veseli ga, da se je »Pravda« ustanovila, ker bo »Pravda« olajšala delo »Danice« na univerzi. Uverjen je, da bosta odbora delala složno in drug drugemu pomagala. Ojačila se bo tudi katoliška akademska skupnost, ki je pridobila novega delovnega člana. Tov. Kocmur je izrazil »Pravdi« tri želje: »Pravda« mora svoje člane vzgajati. Odlični katoliški starešina je pred kratkim izjavil, da je »Danica« prevelika in da zato večini članov ne more dajati nobene vzgo-

je. »Pravda« mora vzgajati člane, da bodo zavedni in odločni katoličani, ki poslušajo Cerkev in se pokoravajo njenemu vodstvu. »Pravda« mora vzgajati k delu. Ne samo odbor, vsi morajo delati, vsi sodelovati z odborom. Le v vzajemnem sodelovanju odbora in članstva bo društvo raslo in procvitalo. »Pravda« mora vzgajati k slogi! Nad starimi društvi visi prokletstvo večnih preprirov, ki trajajo že dvajset let. Te prepire so zanetili v naših društvih križarji in komunisti in še danes jih netijo razni nergači. Zato nobenega nergača v »Pravdo«!

Predsednik »Danice« je želel »Pravdi«, da bi bila koristen ud Akademsko zveze in katoliške skupnosti in da bi nikdar ne prišlo do sporov med »Danico« in »Pravdo«. Do sporov pa ne bo prišlo, če bo pamet na obeh straneh. Končno je tov. predsednik »Danice« želel »Pravdi«, da bi rasla na ugledu in številu.

Občni zbor je pozdravil tudi zastopnik Narodnega odbora Katoliške akcije g. dr. E. Vračko. Izrazil je veselje, da more pozdraviti »Pravdo« kot najmanjšo pomožno silo Katoliške akcije. »Pravdi« je želel, naj vzgaja svoje člane, da bodo možje na mestu, ko pridejo v poklice.

Tudi duhovni vodja »Danice« g. dr. Janez Kraljič je nagovoril občni zbor. Juristom radi očitalo, češ, da krojijo paragrafe, kakor jim kaže. G. duhovni vodja je bil prijetno presenečen, ko je zvedel, da je patron društva sv. Tomaž Moore. Tudi sv. Tomaž Moore je bil jurist, a paragrafov ni svojevoljno krojil. Ko mu je kralj Henrik VIII. ukazal, naj njegovo krivično početje zagovarja, se sv. Tomaž ni vdal, ampak je kralju pogumno rekel: »Ni ti dovoljeno!« Zaradi tega je moral sv. Tomaž v smrt. »Pravda« naj vzgaja svoje člane, da bodo čim bolj podobni njenemu patronu, da se bodo vedno in povsod borili za pravico.

Na koncu se je predsednik »Pravde« zahvalil vsem za udeležbo in obljubil, da se bo odbor potrudil, da stori svojo dolžnost in da bodo vsi člani med seboj dobri prijatelji.

Siti in lačni narodi

Gandi je kot voditelj indijskega naroda sam stradal. Voditelji rasizma in agitatorji boljševiskega komunizma pa hočejo le svoje privržence prepričati, da so lačni. Vpijejo jim: »Vi ste lačni! Nimate kruha! Zato v boj proti sitim in bogatim narodom!«

Ali ima narod pravico, da se šteje med »lačne«, če pa ima vedno dovolj sredstev za oboroževanje?

Ali ima to pravico narod, ki je v zadnjih letih izdal za oboroževanje poldrugi milijon milijonov naših dinarjev?

Ali ni to predrago razsipanje?

Ali bi ne bilo bolje te ogromne denarje izdati za hrano ljudem in ne za hrano kanonom?

Potem bi ne bilo treba kričati v svet, češ da je narod lačen in da potrebuje novih »življenjskih prostorov!« Videti je, kakor da si hoče razsipen bogatin priboriti častni naslov berača! Utegne pa se mu zgoditi, da iz naslova postane resnica! Volenti non fit iniuria!

Prav gotovo nima prav, kdor danes tako deli narode na »site« in »lačne«. Vprašanje je tudi, zakaj se »lačni« oborožujejo in grozijo vsemu svetu z vojsko. Saj pri vsem tem bo konec le boljševiziranje množic, tako pri komunizmu kakor pri rasizmu.

Komunisti hujskajo »reveže« zoper »bogatine«, poganški nacionalizem pa tira cele narode, ki so »revni in lačni« v boj »proti narodom, ki so siti in bogati.« To mora voditi v krvave vojske in revolucije ter v kruto boljševizacijo vsega kulturnega sveta.

Kjer ni nobene osebne svobode, ampak v vsem ukazuje država, tam je vse pripravljeno za materialistični in protikrščanski komunizem.

Bogu posvečena družina

V Indiji je umrla karmeličanka, rojena v družini, ki se je vsa Bogu posvetila. Mati je po moževi smrti vstopila h karmeličankam. Trije njeni sinovi so jezuiti, pet hčera pa je prav tako vstopilo v razne redove. Hči, ki je nedavno umrla, je odprla prvi katoliški dekliški zavod v Indiji in vneto ustanavljala nove samostane in šole.

Calderon de la Barca

(340letnica rojstva — 17. januarja 1600.)

Don Pedro Calderon de la Barca je sin španskega naroda, tistega naroda, ki se je moral stoletja boriti za svojo domovino in krščansko vero. Bila je to borba, ki je v srcih vročih Špancev razvila verski zanos in viteško čutenje, dve značilni lastnosti, ki še danes krasita vsakega pravega Španca.

PRVA MLADOST

Pesnik don Pedro Calderon de la Barca se je rodil v Madridu 17. jan. 1600. — v dobi, ko je bila Španija na višku svoje moči in kulture. Domača pesnikova hiša je bila strogo katoliška in pobožna. Don Pedro je imel dva brata in sestro, ki je stopila v samostan v Toledu.

Devetletnega dečka so starši dali v madridski jezuitski kolegij, kjer se je učil gimnazijskih predmetov: slovnice, retorike in poetike. Že kot desetletni gimnazijec je sestavil z dvema tovarišema dramo, v trinajstem letu pa je napisal dramo že sam.

AKADEMSKA LETA

Kot petnajstleten mladenič je šel Calderon na vseučilišče v Salamanco. Salamanca je bila takrat, kakor pravi Calderonov biograf Vera Tasis, »največja univerza na svetu, slavna mati vseh znanosti in največjih ženijev«. Tu se je za pet let posvetil matematiki, filozofiji, geografiji, kozmologiji, svetni in cerkveni zgodovini, pravu in teologiji. Zanimarjal pa tudi ni pesništva, saj je Calderon bil že kot vseučiliščnik po vsej Španiji znan kot dramski pesnik.

PRVI VELIKI PESNIŠKI USPEH

Leta 1622. se je Calderon udeležil natečaja, ki se je vršil ob priliki kanonizacije sv. Izidorja Seviljskega, sv. Ignacija Lojolskega in sv. Frančiška Ksaverija. Tu je dobil Calderon tri nagrade. Slavni španski dramatik Lope de Vega (1562.—1635.), ki se je tudi natečaja udeležil, je Calderonu dejal, »da je v svojih mladih letih dobil lovore, ki jih sicer čas daje samo sivim lasem.«

ČASTNIK

Petindvajsetleten je Calderon storil to, kar so pred njim storili

slavni Cervantes, pesnik Don Quijota, slavni dramatik Lope de Vega in Ignacij Lojolski; stopil je kot častnik v vojsko. Toda tudi v času svoje vojaške službe ni zapustil peresa. Zelo dobro je znal spojiti orožje z muzami, meč s peresom.

DVORNI DRAMATURG

Njegova pesniška slava je bila tolika, da je bil po petletnem vojaškem življenju poklican v Madrid na dvor Kralja Filipa IV. kot dramaturg dvornega gledališča.

Kot dvorni pesnik in dramatik je Calderon v 10 letih napisal 25 najlepših dram. Postal je tako slaven, da ga je takrat že stari Lope de Vega označil za svojega naslednika. Po smrti Lope de Vega je res Calderon postal nesporno prvi dramski pesnik v Španiji.

VNOVIČ V VOJSKI

Pozneje je še enkrat stopil v vojsko, sodeloval v raznih bitkah, dokler ni bil ranjen in upokojen. Sedaj je pesnik dobil dovolj časa in prilike za mirno delo. Po petletnem premoru — zaradi smrti kraljice in prestolonaslednika so bila vsa gledališča v znak žalosti zaprta — je nastopila za Calderona doba neplodovitejšega dela.

DUHOVNIK

Kljub temu, da je bil Calderon srečen, kljub temu, da je bil obdan z uspehi in slavo in užival vso naklonjenost kraljevskega dvora, je vendar pokazal tudi drugo značilnost vsakega pravega Španca: vdanost veri. Kakor Lope de Vega in kakor Ignacij Lojolski je tudi Calderon zapustil svetno slavo ter se z dovršenim 50 letom posvetil službi božji.

»AUTOS SACRAMENTALES«

Tudi duhovniška služba ni pesniku spodrezala kril. Vseh 30 let svojega duhovniškega življenja je pel Calderon še dalje. Z mladostnim žarom se je vrgel na duhovno pesništvo in leto za letom sestavljal svečane duhovne igre v čast presvetega Zakramenta, tako imenovane autos sacramentales. Tudi kot siv starec je bil Calderon mož dovršenega dela, mladec poln zanosa za vse plemenito in lepo, svečenik božji in svečenik muz.

Calderon je umrl 81 let star (25. V. 1681.) Njegova smrt je zavila v žalost vso Španijo. Komemoracije zanj so pa bile tudi v Lisaboni, v Milanu, v Rimu in drugje.

PONIŽNI GENIJ

Kljub vsej svoji slavi je Calderon ostal ponižen. Znano je, da je sam le nekaj iger (Comedias) dal tiskati, kar pa je bilo drugih tiskanih, so prišle na svetlo proti njegovi volji. Medtem ko se danes vsak začetnik pesnik briga, da bo njegov »umotvor« takoj tiskan, pod njim pa »ovekovečeno« njegovo ime, Calderon za usodo svojih del ni skrbel.

NEVERJETNA RODOVITNOST

Ker so njegovo ime zlorabljali in so mnoga dela tiskali pod njegovim imenom, je Calderon na prošnjo nekega vojvode sestavil seznam svojih del. Ni se več spomnil vseh svojih del, saj je spenil že 60 let in koliko! Navedel je 111 dram (Comedias) in 70 autos sacramentales.

V resnici pa znaša število njegovih dram najmanj 121, a autos sacramentales najmanj 73. Razen tega je še spenil 200 prediger (loas), 100 mediger oz. poiger, sonetov, romanc in drugih pesnitev.

VIŠEK CALDERONOVEGA USTVARJANJA

Višek je dosegel Calderon v autos sacramentales. Na Telovo so bila namreč gledališča zaprta. Zato so naredili odre kar na ulicah in trgih, v Madridu ravno nasproti kraljevski palači. Tu so igrali religiozne prirreditve v čast presv. Zakramentu, ponekod po cel mesec.

NAJVEČJI DRAMSKI GENIJ

Kljub temu, da je mnogo pisal, mu dela niso prav nič površna. Vse je dobro premišljeno, z velikim trudom, ljubeznivo in umetniško brigo napisano. Vsa dela so dovršena. Goethe sam je imel Calderona za največjega dramskega genija, mojstra gledališke tehnike. V tem pogledu je stavil Calderona nad Shakespeara.

VES KATOLIK

Calderon je bil skozi in skozi katolik. Vera, ki je navdihnila

nesmrtna mojstrska dela v drugih umetnostih, je posvetila tudi njegovo harfo.

Znal je spremeniti gledališče v cerkev, oder v prižnico, zabavo v bogoslužje, a tako spretno, da gledalci niso opazili njegove nake in niso bili prikrajšani na zabavi. Saj je celo tedaj, ko je jemal gradivo iz poganškega bajeslovja ali zgodovine, znal neprijetno, često z izredno duhovitim in nenadnim okretom napeljati

delo na Evharistijo ali kak drug verski predmet.

DRAMATIK BOGOSLOVEC

Calderon je bil tudi teolog. Kot verski pesnik ni nosil samo cerkve v gledališče, ampak tudi šolo na prižnico. Ni skoraj teme v katoliškem bogoslužju, ki je ne bi priredil za oder. Komentar k njegovim duhovnim igram bo mogel napisati samo teolog.

Žosisti v vojski

Začela se je vojska. Z njo je nastopil čas, ko bi se krščansko življenje moralo najbolj poglobiti in utrditi. Toda, namesto da bi se ljudje čim tesneje oklenili Boga v zapupni molitvi in junaški pokori, ga mnogi še naprej izzivajo z vedno večjimi verskimi in moralnimi zablodami. Zato se je v vojnem času še povečala potreba po Katoliški akciji. Žosisti se tega tudi prav dobro zavedajo. Zelo hitro so se znašli v novem položaju in so se s potrjeno požrtvovalnostjo vrgli na vojni apostolat. To dokazujejo mnoga njihova pisma.

*

»Nikoli še ni bilo za JOC tako ugodne ure, kot je sedaj,« pravi eden izmed njih. »Bolj kot kdaj koli imamo sedaj žosisti priliko, dajati lep zgled s svojim pogumom, svojo živahnostjo, zlasti pa s svojo bratško ljubeznijo. Človek mora preživljati take ure, kot so te, da more prav preceniti notranjo silo ideala, ki nas je oblikoval, in zlasti da more prav ceniti vse dobro, ki ga je nam in tudi drugim storila JOC.«

*

Nekdo drugi pa piše:

»Žosista in žasista dobiš prav povsod. Nisem jih nehal srečavati, odkar sem bil mobiliziran. Kakšno veselje in kakšna uteha je to za nas vse! Koliko dobrega sem se že porazgovoril z žosistovskimi tovariši! Koliko lahko narediš s temi stiki, ki jih je hotela božja previdnost!«

*

Pa pogledajmo še pismo žosista, ki je ostal doma:

»Naše delo v Katoliški akciji se nadaljuje.

Mobilizirane tovariše smo takoj nadomestili s 17letnimi mladci. Svojim odsekom smo razposlali vprašalne pole z dvema določnima vprašanjema: Mestni okraj... zaposlitev... Tuđi pomoč za mobilizirane že organiziramo, pri čemer nam pomagajo žosistke.«

*

Kdor ve, kako hudo je za begunce, mora biti v resnici ganjen in zavzet, ko bere tole pismo:

»Pišem Vam, begunec iz R... Rad bi ustanovil tu nov odsek. Saj vi lahko mislite, da tu ne vedo dosti o krščanstvu... Pošljite mi brošur, pa ne preveč, ker imam s sabo malo denarja... Vendar bom delal po svojih najboljših močeh...«

Pogumni apostol, ki takoj misli na ustanovitev novega odseka, in čeprav živi kot begunec v bedi, je le pripravljen plačati brošure, ki mu jih bodo poslali!

*

Vsa ta pisma in še druga, ki bi jih lahko navedli, so prežeta s preprosto in močno voljo, biti povsod in ob vsaki priliki totalitaren katoličan, »ponosen, čist in osvojevalen«, pripravljen žrtvovati prav vse za veliko stvar.

Blagor tistemu, ki more to razumeti in posnemati!

Nekatoliški zdravnik o pomenu sv. maziljenja

Ponovno so zdravniki že opozorili na ugodne nasledke sv. maziljenja pri težko bolnih ljudeh.

Zanimivo je, kako se je o tem zakramentu izjavil pred kratkim eden najpomembnejših newyorških zdravnikov, dr. Clement Haudron. Kot nekatoličan ne ve nič o milostih tega zakramenta. Njega zanimajo le naravni, izkustveni učinki. Sam piše v neki zdravniški reviji:

»Kot nekatoličan menim, da je najbolje, ako se duhovnik pokliče čim prej k bolniku in da se s tem zakramentom ne odlašajo. Četudi se nam zdi, kakor da je tako duševno zdravljenje nemogoče, vendar dostikrat po prejemu tega zakramenta opazimo nedvomne spremembe. Napetost živcev in mišic popusti, občut strahu in dvoma se umakne občutu gotovosti in notranje zadovoljnosti. Bolnik se počuti zadovoljnega... Njegovo razpoloženje je vedro in vse vedenje izpričuje, da se počuti srečnega.«

Pri nas pa dostikrat doživimo, da se sicer dobre družine kar prestrašijo misli na ta zakrament, ker mislijo, in to popolnoma napačno, da bo navzočnost duhovnikova nepovoljno vplivala na bolnikovo razpoloženje ali povzročila nevarne zapletljajaje, morda celo smrt.

Kdor v takem slučaju iz teh vzrokov ne pokliče duhovnika, ravna gotovo nespametno.

Irska književnost

O katoliški književnosti Irske je objavil p. Bernard Kelly z Blackrock Collegea pod naslovom »The cultural currents of modern Irish Literature« pred kratkim pomemben spis. Razlikuje dve veliki struji. Ena je podlegla vplivom s celine in je nekatoliška, deloma celo protikatoliška. Druga pa je narodna in katoliška. Ta znatno presega nekatoliško po obsežnosti in po vsebini. Zasleduje bolj moralne kot estetične cilje, ne da bi pri tem zanemarjala umetniške vrednote. Vedno bolj kaže ta katoliška književnost, da ima Irska kulturo, katere ideal je evangelij.

Odg. urednik: Ciril Kovač (Ljubljana). Izdaja konzorcij (J. Prešeren, Ljubljana). Tiska Mislijska tiskarna, Groblje - Domžale (A. Trontelj).

Nikjer ni človek bolj zaslužajen, strahovan in potlačen kot v Sovjetiji.

Pisatelj ANDRÉ GIDE, razočarani komunist